

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

11 5-йил чиқиши.
МАЙ 1970 й.
ДУШАНБА
№ 110 (1178).
БАҲОСИ 2 ТИЯНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТНИНГ ОРГАНИ

ҚАҲРАМОНЛАРГА ТАЪЗИМ

Фрунзе район меҳнаткашларининг митинги

Фрунзе район меҳнаткашларининг митинги

Шиларнинг фақат бир авлодига эмас, балки ер юзидagi бутун тинчликсевар халқлар билда ва аслайди. Солдат қадрлари ёнида фахрий қоравул сукут сақлаб турибди. Ёш жангчилар билан бир қаторда пионерларнинг ҳам кўриши мумкин.

Республика партия ва ҳукумати номидан биринчи гулчамбар қўйилди.

Туркистон Ҳарбий округи генераллари ва офицерлари гулчамбарлар қўйишти. Қадрларнинг гор йўлдошлари бўлаб, илгари ва ўқувчиларнинг оқими бораёпти. Халқ бўлган жангчиларнинг хотирасига бағишланган митингнинг Ўзбекистон Коммунистик партияси Фрунзе район комитетининг биринчи секретари Т. Анжумов олдиди.

Бир минут сукунат. Рўпарада турган пионернинг қошлари орасида ажиз пайдо бўлади. Ўқитимол, у ўз ҳаётида биринчи марта шундай ҳолатга тушаётганлиги. Шундай ёнгиларда бир аёл уювчи, тоқувиши йиллапти. Бу аёл урушда кимини йўқотган экан?

Хизмат кўрсатган ветеран пастки лабини тишлаб, бошини қуйи эгади. Унинг кўрағидagi медаллардан катта, узоқ йўлни босиб ўтганлиги билиниб турибди. Москва — Вена — Прага. Бу йўлни босиб ўтувчи у нечта қабр устида автоматидан осмонга ўн узатганини? У пайтларда сол-

датлар ўз дўстлари билан хайрлашаётган, йилламадилар.

Орден ва медалларнинг сенил жаранг-журишти эшитилди. Собiq жангчи ниҳоят, қўлини кўтариб худди болалардек юзига суркаб қўяди.

Бир минут сукунат... Биз Коммунистик партия майдонинида, Лениннинг шоли байроғи остида ҳамма ба-боларни енгиб ўтдик. Биз ўсиб, дунёда энг азу давлатга айландик. Хосир дунёдаги ҳақиқат халқлар, бутун прогрессив инсоният биздан намуна олаётди, бизга эргашаяпти.

Ленин биз Ватанимизнинг озодини ва мустақиллиги, бахт ва саодат учун жанг майдонларида халқ бўлган кишиларимизни асло унутмаймиз.

Бу ҳақда Совет Армиясининг генерали ҳам, некса ички ҳам, учувчи ҳам, мунис ома ҳам гапирди.

Биз силарни ҳеч қачон унутмаймиз, қаҳрамонлар... Ер юзи-

ва ободроқ кўринди. Ленин Тарас Шевчен-ко кўчасида кичкин-йит ўша гаггин қай-фиқ чулаб олдди.

Фрунзе район меҳнаткашлари калониси Волдоград кўчаси томон борапти. «Муқад-дас уруш» музикиси кўлонга чақинди. У тантанали жимликда янграб жанг ва гала-балар, оғир фронт йўлларини ёдга солади.

Байроқчалар ва гул-чамбарлар кўтариб солдат қабири томон кетаётган ёшлар, иш-чилар, студентлар ва ўқувчилар биз кўрган фронт йўлларини асло кўршишасин. Бугунги мусофиро мий осмони, ёшлар ва ақоибиди кел-мак жуда нимматга тушди. Бу ердагиларнинг ҳар бири бугун яхши билди ва асла-лайди. Уруш қаҳра-монларини, совет ки-

14 июнь СССР 9-ий Советига сайловлар кунин

ҲАММАСИ ЯХШИ

Мақтаб биносига жойлашган агитпункт хонаси шинам безатилган. Бу ерга ташилотини ва илғор ўқитувчилар йиллашган. Улар СССР Олий Советига ўтказилган сайловлар олдидан амалга оширилган ишлар планини кенг муҳокама қилишди.

Биз СССР Олий Советига ўтказилган сайловни катта байрам, халқ ва партия бирлигининг оғир намоиши эканини чуқур ҳис этишимиз, — деди агитпункт мудири У. Усмонов. — Уқитувчиларимизнинг ака шу катта халқ шодлиғини уш-шоқлик билан ўтказишда барча куч-гайратларини сарфлайдилар деб ишонимиз.

Октябрь районидаги Усмонов Юсулов номида 132-урта мактабда СССР Олий Советига ўтказилган сайловга қўрилган мақтабнинг илғор ўқитувчилари С. Екубова ва М. Ирисметовлар сайлов ўтказувчи комиссиясига ташаббус берган бўлиб, кўрсатилди.

Ингиллишда сайловга қилинадиган ишлар белгилаб олинди. Мақтабнинг 55 агитатор-ўқитувчиси беш гуруҳга бўлиниб, жойларда суҳбат ва лекциялар ўтказишмоқда. Бу гуруҳларга С. Натфулин, М. Каримов, Р. Жўраев, М. Ирисметов ва Ш. Усмоновлар бошчилик қилишмоқда.

Агитаторлардан А. Раулов, С. Юнусов, Р. Абдураҳимов, Е. К. Малцева, В. И. Пак, А. Хайдаров ва бошқалар аҳоли ўртасида совет сўёлас системаси ҳақида бир неча суҳбатлар ўтказишди.

Жамоати ва актив агитатор — ўқитувчи а р сайловчиларнинг тўлиқ рўйхатини олиб бўлди-лар.

ИНСТИТУТ КЕНГАЯДИ

Тўққичлик ва енгил саноати институтини учун 2-Воробьевская кўчасида ҳақматли олин қаватли бино қад кўтарди.

БУГУН

ҚУРУВИЧЛАР ҚўШИМЧА КОРПУС ҚУРИШИ ИШЛАРИНИ БОШЛАБ ЮБ-РИШДИ. Москва «Гипроуз» инсти-тутининг бош архитектори З. Кузнецова бошлиқ лойиҳачилар тайёрла-ган корпус қурилишини 153-қурилиш трестига қарашли 3-бошқарма бун-ёдкорлари олиб беришмоқда.

Янги корпусда етти юз ўрчимлик лекция зали, спорт зали, кутубхона ҳамда ҳовлида мазууз бўлади. Бино-да институт маъмурияти ва саник-та кафедрга жойлашади.

ФИРМА ИЛҒОРЛАРИ

БУГУН

«Юлдуз» ФИРМАСИНИНГ БИР МИНГ САККИЗ ЮЗИНЧИ ИШЧИСИ 1971 ИЛ ХИСОБИГА МАҲСУ-ЛОТ ТОНШИРА БОШЛАДИ. Беш йил-лик бошидан буён кол-лектив планга қўшим-ча беш миллион сум-лик маҳсулотни реал-зация қилди ва икки юз эдик минг квадрат метр газлама те-жаб қолди.

«Юлдуз» фирмаси-нинг территориясида қорхонанинг янги кор-пуси қад кўтарди. У кейинги пайтларда пойтахтда қури-лан саноат бинolari-нинг энг зиройлис-дир.

Тўрт қаватли кор-пусда ҳозир сўнги пардозлаш ишлари жа-даллик билан олиб бо-рилмоқда. Фирманинг барча фабрикалари янги биного шу йил август ойида қўшиб ўтди.

Трикотаж фирмасида ёш ишчилар малакасини оширишга алоҳида аҳамият беришмоқда, чунки фирма коллективининг яридан қўлини ёшлар ташкил этади.

СУРАТДА: тукув цехининг илғор тўқувчиси Валентина Бондарева урта мактабнинг ўқитиш синфини тамолаб келган шогирди Екут Ҳакимовга иш ўргатмоқда.

М. Нуриддинова фотоси.

БУТУНИТТИҒОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

«Билим уйи» да эмис-сион электроника ҳам-да умумий физика ва астрономия бўлими фи-зиқ электроника бўйича илмий кенгашининг В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллигига бағишланган XIV Бу-туниттиғоқ конферен-цияси ўз ишнини бо-шлади. Конференция СССР ва Ўзбекистон ССР Фанлар академия-лари, Совет ИттиҒоқи ва Ўзбекистон ССР

Фанлар академиясининг авад-инини У. О. Орпозла-рининг қаттиқ ишти-роки билан ўзаро ҳа-ракатини тадқиқ этишда асосий ютуқ-ва назифалар ма-взундаги докладларни тинглади.

Конференция иши 6-кун давом этади. Унинг қатнашчилари кўна-ра Самарқанд ва Бухоро шаҳарларига экс-курсияга борадилар.

ҲИСОЗЛАРГА ҚАРДОШЛАР БАЙРОҒИ

Чоржўй шаҳрида табиат офатини қу-риш учун иштирок-этган Тошкентдан биринчи уйсолик ком-бинати коллективига Туркистон Компар-тияси Марказий Коми-тетини, Республика Ми-нистрлар Совети ва қасаба союзулари Рес-публика Советининг кўчма байроғи берил-ди.

Тошкент уйсозлари Чоржўй меҳнаткаш-ларига бешта йирик па-нелли уйни соғва қи-лишти. Олтинчи уй эса фойдаланишга топ-шириш учун тайёр-ланмоқда. Бу уйларга қардошларимиз и в г 316 онласи кўчиб ки-рди.

СССРДА ТАЙЁРЛАНГАН

Тошкент марказий телеграфиди газета саҳифаларининг таъсирини тез қабул қилиб олувчи ватанимиз-да яратилган биринчи установа тажриба тариқасида ишлашга қўришга тайёрлаб қўйилди. Шу уста-новкада Ўзбекистон пойтахтининг полиграфчилари тажриба тариқ-сида қабул қилиб олган фотонус-хадан «Правда» газетаси номер-ларидан бири босилди.

Ватанимизда тайёрланган бу янги аппаратлар ўзининг техника

ҚУРИЛИШГА КОНСТРУКЦИЯЛАР

Ил бошидан иш кубометр йўзма темир-сувуратини ошириб ке-лаётган 6-темирбетон буюмлари эксперимен-тал заводининг қу-ришдаги табиқат шарт-шароитининг таъ-сирини муқаддатиди бир ҳафта олдидан ба-жарди. Ил бошидан иш кубометр буюн пойтахт қуришиш объектларига 15.335

«ЎЗТАҒ»

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ВА «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» ГАЗЕТАЛАРИНИНГ СОВРИНИ УЧУН

СОВРИН ТОШКЕНТДА ҚОЛДИ

Ўтган шабаба кунин Ойрўг офицерлар уни-ининг ёзги театрида «Тош-кент оқшомини» ва «Ве-черний Ташкент» газе-таларининг соврини учун аниъанавий бўлиб келган Бутуниттиғоқ савбо мусобақалари ту-ганди.

Мусобақанинг сўнги кунин ярим финал ва финал олишуварли ўт-

иккинчи гуруҳда бирин-чи ўринни эгаллаган самбочини биринчи гуру-ҳда иккинчи ўринни эгаллаган курашчи билан беллашди.

Ярим финал олишу-вада мағлубиятга учраган самбочинлар учинчи ўринни бўлиб олишар, голиблар эса финал олишу-вада чемпионлик унво-нини учун курашди-лар.

Ниҳоят хал қилувчи финал олишуварли бош-ланди. Гилмаг оғирли-ги 58 килограмдан кўп бўлмаган энг енгил ку-рашчилар чиқишди. Тошкентлик динамочи спорт мастери Г. Ким ашхободлик «Захмет» спорт жамиятининг аъзоси В. Шунгутов билан беллашди.

Мусобақанинг дастлаб-ки босқичидан бу икки самбочи ўзаро учраш-ган ва бу олишу-вада ҳамшаҳаримиз осонгина галаба қозонган эди. Аммо финал олишу-вада меҳмон каттиқ қарши-лик кўрсатди. Г. Ким очколар бўйича галаба қозониб, ўз командасига дастлабки очконин келтирди.

Бу вазнда учинчи ўринни ҳам Тошкент ва

Ашхобод курашчилари бўлиб олишти. «Зах-мет» клубининг аъзоси М. Мамадов ва тош-кентлик динамочи У. Жуманиёзов учинчи ўринни эгалладилар.

Иккинчи финал оли-шу-вада оғирлиги 62 ки-лограммгача бўлган самбочилар учрашди. Новосибирск шаҳридан келган динамочи мас-терница ноҳад Г. Сырғалев билан «Стар-та [Тошкент]» клубининг аъзоси спорт мастери П. Ватрушов олишув 5 минут 10 секундига хал бўлди. Оғирк усылни қўллаган меҳмон галаба қозонди.

Ҳамшаҳарлар Ўзе-бекистон Давлат физкуль-тура институтининг 18 ёшли студенти Т. Чориев ва «Буревестник» жамиятининг аъзоси Е. Ким бу вазнда учин-чи ўринни эгалладилар. Бундай ирриқ мусобақа-ларда биринчи марта қатнашайтган Чориев учун бу катта муваф-фақият.

66 килограмм оғир-ликдаги самбочиларнинг финал олишу-ва 5 ми-нут 50 секунд давом этди. Тошкентлик дина-

мош спорт мастери А. Белоусов қарағандили клубдош спорт мастери В. Охман билан бел-лашди. Рақибини теза усул билан иккинчи ўз-бек курашчи чемпион-лик унвоинини қўлга кир-тирди.

70 килограммгача вазн тоифасида красноярск-лик динамочилар А. Афанасьев билан Г. Са-марков чемпионлик унвоини учун бахслашди-лар. Бироз активлик кўрсатган А. Афанасьев галаба қозонди.

75 килограмм вазни-нинг финал олишу-вада тошкентлик А. Филин Горький область Кото-ва шаҳридан келган «Труда жамиятининг ва-кили М. Бурдиқовага қаршилик кўрсатолмади. 80 килограмм вазнда-ги курашчиларнинг сўн-ги олишу-вада термиз-лик «Буревестник» жа-миятининг вакили А. Валеев ва тошкентлик динамочи Р. Муҳаммадов учрашди. Галабачи термизлик студент қўлга киритди.

Тошкентлик динамо-чи И. Нежданов ҳам чемпионлик унвоинини қўлга киритолмади. 86 килограммгача бўлган

курашчиларнинг финал олишу-вада у новоси-бирсклик клубдоши А. Филимоновдан мағлуби-ятга учради.

Тошкентлик ёш дина-мочи И. Бадалов сўн-ги мамлакат биринчи-лигининг совриндори кубийшевилик динамочи И. Каюмовга қаттиқ қаршилик кўрсатди. Ҳамшаҳаримизнинг бар-ча уринишга қарамай тажриба енгди. 93 ки-лограмм вазндаги ку-рашчилар орасида би-ринчи ўринни И. Каюмов эгаллади.

Красноярсклик дина-мочи Н. Афанасьев ўзининг финал олишу-вадаги рақибини ереван-лик М. Ширинининг енг-иб оғирлиги 100 кило-грамм бўлган самбочил-лар орасида биринчи ўринни эгаллади.

Юз килограммдан эн-дид вазндаги самбочил-ларнинг финал олишу-ва тошкентликлар нати-жасида қўлини ютди. Финалда ереванлик ди-намочи А. Григоряга красноярсклик И. Ма-лютин қарши турарди. Мутахассислар бил, то-мошбачилар ҳам бу олишу-вада арман спорт-

чики галаба қозонади деб ўнлаган эдилар. Урашувнинг бошлан-иши бунинг бир мунча тасдиқланди. Олишувни актив бошлаб Григор-ий очколарини йнға бошлади. Аммо красно-ярсклик динамочи ўзининг нуқри рақибини онглига муваффақ бўл-ди. Олишувнинг ўртин-да Малутин оғирк учу-вини қўлаб, рақибини таслим қилди. Шу билан мусобақалар туғанди.

Командалар эришган натижалар ҳисоблаб чиқишда, биринчи ўрин-ни эгаллаган коллектив ҳам маълум бўлди. Уч кун давом этган оғир курашлардан сўнг Тош-кентнинг «Динамо» кол-лективни иккинчи марта турнир голиби бўлди.

Агарда ўтган йилги мусобақаларда Тошкент динамочилари галабини осонлик билан қўлга киритган бўлсалар, бу йил уларга муваффақ-ияти қийинчилик билан оғир бўлди. Красно-ярск, Новосибирск, Куй-бишев, Қарағанди ва бошқа шаҳарларнинг нуқли коллективлари уларга қаттиқ қаршилик кўрсатди.

Кўнглили Спорт жа-

мийларни командалари ўртасида иккинчи ўрин-ини красноярсклик ди-намочилар эгаллашти. Учинчи ўринда Ново-

ташкери мусобақа сов-риндорлари бўлган ко-мандаларга ва курашчи-ларга диплом ва эсда-лик мувофотлари топ-ширилди.

СУРАТЛАРДА: чап-да — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган тре-

«Динамо» командасига «Тошкент оқшомини» ва «Вечерний Ташкент» газетаси редак-цияларининг кўчма со-врини иккинчи мартаба топширилди. Бундан

М. Нуриддинова фотоси.

Шарк юлдузи

АПРЕЛЬ СОНИДА

Журналинг апрель сони улуг дохий В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига бағишланади.

Сиз Ш. Рашидовнинг «Ленинча дустлик тавтанаси» публицистик мақоласи. Ҳамза, Гафур Гулом, Ҳамид Олимов, Ойбек, Мақсуд Шайхзада, Уйғун ва бошқа шoirларнинг дохийга бағишлаган шеърларини, С. Антоновнинг О. Шарофидинов таржимасидан «Иироқдаги нур» қиссасини, Ж. Жабборовнинг «Қишлоқдаги ҳайкал» достонини ўқинишигиз мумкин.

Шoirларимизнинг шеърлари «Азиз Ильичин мадҳ этамиз» деган рубрика остида эълон қилинган. Журналинг бу китобида И. Шамшаровнинг «Чироқ» романи, М. Алининг «Йигирма етти ёшим» достони чоп этилган.

Журналинг «Очерк», «Публицистика», «Санаъат», «Танқид ва адабиётшунослик», «Тасвирлар» бўлимларида ҳам қизиқарли материаллар бор.

«Биринчи издан» ҳажвий саргузашт қиссасининг тўртинчи Ҳиссасини Л. Тожиёва ётган.

ДИ.ЛИМЗИДА, ТИ.ЛИМЗИДА ЛЕНИН

Гафур ГУЛОМ

УЙГУН

Ўзбекистон халқ шоири

ЛЕНИН ЧАШМАСИ

Қақроқ чўлда ташна қолган бола жайрон оқибат
Ваҳму умид урталигини саргардон неза-неза,
Яшил воҳа, зилол сувли булоқ тоғса ниҳоят,
Ҳар япроқ ўт, ҳар бир натра умид каби покиза.
Худди шундай, худди шундай, менинг жафонаш халқим,
Минг йилларнинг саҳросидан сен оша топди нажат.
Улуг Ленин чашмасидан нур эмиб, ойдаё балиқиб,
Инсоният заманида ленинча тузди ҳаёт.
Улуг Ленин бизга атай қўмаган замон шу дир,
Гражданлик ярашади бизга, асрдош ўртоқ,
Инсоният ўз шаънига тоғди муносиб гуруҳ,
Яшаётган кунларимиз бир-бирдан янгироқ.
Замон сенинг, умр сенинг кўнглингдаги ўлушдир,
Қўрагингни эриб, эмиб, тўниб олган нафасинг.
Дустлар ичра тоғув, тўнги, тинч ва соғлом қулушдир,
Тоғу тоғини титратгудай сенинг ҳиссу ҳавасинг.
Шарқу Фарбога янги кунлар хушбахарини етказиб,
Наҳон уфрин ҳайқирғанда тўлдирганда «Аврора»,
Ғул-занжири узиб солиб, золимларга гур қазиб,
Қад кўтарди миллион-миллон мазлум, ожиз бетора.
Туристларнинг ялангўшлар ҳузурини эдилар
Истиқболдай кучоғининг кенг очиб қарши олдир.
Сен тингладинг, улар сенга армонларин айтдилар,
Ўйлаб олдирг. Ўғит бердинг, порлаган йўлга солдинг.
Уша-уша туристларнинг кенсалар авлодими,
Ўзбек, тоjik, туркман, қирғиз, мустанақ республика,
Ленин бобо сўзларига хазинадир ёдими,
Ҳамма халқлар қон-қанидош, бир-бирига ака-ука.
Улуг Ленин бизга очган маърифат дарвозасини,
САГУ оша қалбимизни нурлатди зур таълимот,
Кониотта кўтаролдиқ номимиз овозасини,
Советский деган унвон одамаро катта от.
Совнаркомда Ленин ўзи имзо чеккан декретлар
Мирзачўлда, Ўзбекистонда кўратмоқда мазмунини,
Қон-қанига Ленин эҳсин сингган қизлар, йигитлар
Равшан этиб иши-деҳқон бирдамлиги ақунини:
«Билак, кўрақ мусулманлар қайнаб чиққан қўрқ каби,
Бу қудратта табииётнинг ваҳшини кучи бермас тоб,
Ҳар юмуши ўз халқига тўлғанажак бурч каби,
Бу меҳнатқаш янгиликларда тобланади офтоб.
Коммунизм қураётган ленинчи ботир авлод,
Уфқларда ҳилпиратар Партиямиз байрогини,
Халқлар аро биродарлик асосин қилиб бунёд,
Тинчлик, Тегилик нурларига кўмар еригинг ҳар ёғини».

КИШИЛИК БАҲОРИ НУР ОЛГАН ҚУЁШ

Тарихдан ахтариб юрма тенгини,
Тенги йўзи Лениннинг ўзидан бошқа,
Лениндай дохийни, асл инсонни
Одам бир учратди келиб шу ёшга.
Дунёда жуда кўп дохийлар ўтган,
Аммо, тенг келмас ҳеч бири унга,
Харорат беришда, зий беришда
Тенг кела олурми юлдузлар кунга?
Минг йил баҳор кутган инсониятга
Баҳор олиб келди унинг гоёси.
Мангу кўтарди халқлар бошидан
Асрий зулматларнинг мўдҳиш сояси,
Меҳнатқаш инсонлар қадрини топди
Ленин барпо этган шонли Ватанда.
Мангу бахтимиздан дарак берарди
Ленин чехрасида ўйнаган ханда,
Лениннинг ҳаётбахш эзгу гоёси —
Килилик баҳори нур олган қуёш.
Ленин гоёсидан баҳраманд бўлган
Халқлар бир-бирига абадий қардош,
Ленинча яшамоқ биз умуч одат
Бизни галабага бошлар доймо
Ленин бахш айлаган эзгу саодат.
Лениндан ўргандиқ озоод яшашини,
Зафар қозониши меҳнатда, жангда.
Сууюли дохийнинг ўлмас сиймоси
Абадий ишайди юракда, онгда.
Ленин инсонларни севди, улар ҳам
Ленинни севади жони-дилидан,
Бахтиёр одамлар удан миннатдор,
Номин асло тушмас халқлар тилидан,
Унинг номи билан юксалди кўнжа
Ғолиб килиликнинг шуҳрати шони.
Улуг айёмида буюк дохийнинг
Шодлик қоплаб олар бутун дунёни».

ЛЕНИН БИЗ БИЛАН

ЖАҲОН пролетариатнинг улуг дохийи В. И. Лениннинг 100 йиллик юбилйини республикамиз санъаткорлари зур тайёргарлик билан кутиб олмақдалар. Тасвирий санъат ишодкорларининг сўнгги асарларини ичига олган «Ленин биз билан» номли кўргазма бунинг бир қисми.

Кўргазмадан тасвирий санъатнинг ҳамма жанрлари бунинча яратилган асарлар ўрин олган. Владимир Ильичнинг ҳаётини, унинг нури сиймосини акс эттириш бу ердаги асарларнинг марказий мазмунидир. Таникли расмолардан Л. Абдуллаев ва В. Е. Кайдаловлар дохий сиймосини яратишга бундан бир неча йил аввал жазм этган эдилар. Бу санъат усталари мазкур кўргазмада ўларнинг шу мавзудаги янги асарлари билан иштирок этдилар.

Ўзбек халқининг хозирги кундаги маданияти ва фарохон ҳаётини Ильичнинг ғамхўрлиги ва эътиборисиз тушуниш мумкин эмас. Шунинг учун кўргазмада намоий этилаётган кўнгли асарлар «Ленин ва Туркистон мазурига бағишланган. Ўзбекистон ССР халқ рассоми Луффулла Абдуллаевнинг шу мавзудаги график асарлари аниқсиз диққатга сазовордир. Улар орасида «Туркистон қавф остида» деб номланган сурат гражданлар уруши давридаги ҳаёқонли кунларни акс эттириши билан алоҳида ажралиб туради. Бу асарда Ильичнинг Шарқ халқлари кележаги учун жонкурлик қилгани ўзининг тасвирчан ифоасини топган.

Расмолардан Н. Қўзибоев, В. Фадеев, К. Башаров, В. Паршин, К. Носиров, С. Абдуллаев, М. Навои, Ю. Елзаров, П. Тоҳиров, А. Визель ва бошқаларнинг асарлари ҳам «Ленин ва Туркистон мазурида» яратилган. В. И. Лениннинг воқеаларга бой ҳаёти ва аҳолий фазилатлари ҳар бир санъаткор учун оғинал асарлар жидат этишга имкон беради.

Кўргазмага кўйилган асарлар мазмунан ранг-баранг Совет халқи ҳаётида юз берган иқтимоий-сиёсий ва тарихий воқеалар, маданияти ва маънавий ўзгаришлар, Коммунистик партия босиб ўтган шонли йул, социализм қурилиши ва Ватанимизни чет эл босқинчиларидан ҳимоя қилишда кўрсатилган миллети сиз қаҳармонликлар, халқларимизда ўртасидаги қарошлик кўргазмада намоий этилаётган асарларнинг гоё ва мазмунини ташкил этади. СССР халқ рассоми Урол Тасқибов Октябрь инқилобидан сўнг туғлаб-янганан ўзбек дийрнини тасвирлаша, расмон Владимир Бурнакин инқилобдан кейинги ҳаёқонли кунларини муқаллаф олади. Г. Чиркин, В. И. Ленин бўлган жойлар манзарисини акс эттирса, В. Зоркин, Р. Вико ва Л. Салимажоновлар озодликка эришган ўзбек хотин-қизлари бахтин тарағунми қиладилар.

Ўзбекистон халқ рассоми Луффулла Абдуллаевнинг шу мавзудаги график асарлари аниқсиз диққатга сазовордир. Улар орасида «Туркистон қавф остида» деб номланган сурат гражданлар уруши давридаги ҳаёқонли кунларни акс эттириши билан алоҳида ажралиб туради. Бу асарда Ильичнинг Шарқ халқлари кележаги учун жонкурлик қилгани ўзининг тасвирчан ифоасини топган.

Расмолардан Н. Қўзибоев, В. Фадеев, К. Башаров, В. Паршин, К. Носиров, С. Абдуллаев, М. Навои, Ю. Елзаров, П. Тоҳиров, А. Визель ва бошқаларнинг асарлари ҳам «Ленин ва Туркистон мазурида» яратилган. В. И. Лениннинг воқеаларга бой ҳаёти ва аҳолий фазилатлари ҳар бир санъаткор учун оғинал асарлар жидат этишга имкон беради.

Кўргазмага кўйилган асарлар мазмунан ранг-баранг Совет халқи ҳаётида юз берган иқтимоий-сиёсий ва тарихий воқеалар, маданияти ва маънавий ўзгаришлар, Коммунистик партия босиб ўтган шонли йул, социализм қурилиши ва Ватанимизни чет эл босқинчиларидан ҳимоя қилишда кўрсатилган миллети сиз қаҳармонликлар, халқларимизда ўртасидаги қарошлик кўргазмада намоий этилаётган асарларнинг гоё ва мазмунини ташкил этади. СССР халқ рассоми Урол Тасқибов Октябрь инқилобидан сўнг туғлаб-янганан ўзбек дийрнини тасвирлаша, расмон Владимир Бурнакин инқилобдан кейинги ҳаёқонли кунларини муқаллаф олади. Г. Чиркин, В. И. Ленин бўлган жойлар манзарисини акс эттирса, В. Зоркин, Р. Вико ва Л. Салимажоновлар озодликка эришган ўзбек хотин-қизлари бахтин тарағунми қиладилар.

ҚИШЛОҚДАГИ ҲАЙКАЛ

ДОСТОНДАН ПАРЧА

Сутдай ойдин неча,
Дарё бўйида
Ястаниб ётади сўлим қишлоғим.
Чироқлар маржони порлар бўйида,
Адыр тўшидаги менинг чироғим!
Полылар атрини сиқорган ҳаво
Димоқин арқалар келин сочдай.
Булоқ бедазорга чорлар: «марҳабоб!»
Бирдам қўлоқ берсанг, баҳринг
очилгай.
Олис сафарлардан қайтганман бугун
Бу дилбар гушани жондан соғиниб
Елкадан қўйлим-да манзилар юкин,
Этиниб чиқардим йўл чарчоғини.
Болаликнинг сирли сўмоқларидан
Сенин тушиб бордим салқин тузарга.
Бўса олиб гулзор янгиликлардан,
Самода олтин ой соҳни сузарди.
Дустлар даврасига хузорман жуда,
Ховрини олгуси бир шўна чош.
Шинам сўриларида сўхбат авжида,
Ариқ шилдирайди, турунг ёқимтой...
О, соғинч ҳиссининг ширин дамларин!
Тоғоғимга қалқиб келар ҳаёқон.
Қишлоқимнинг азиз, мард одамлари,
Сиз сари талпинди сафарларда жон,
Сўхбат завқиди эди,
Хайқятлар қўп,
Вақитинг ўтганини билмасдиқ леккин.

Ғулзорда чироқлар ёнарди тўп-тўп,
Нур аро улугвор турарди Ленин.
Ярим тун,
Ҳар-ҳар тарқалса ҳам эл.
Мен гузар бошида турибман ёлғиз.
Райҳон бўйлари шопиради ел,
Дарё соҳилида фақат уйғоқ ҒЭС.
Гулзор ўртасида Ленин турар тик,
Олис уфқларни кўрсатиб қўли.
Мармар қоя ура оддий ва тетик,
Нурли сархадлардан ўтади йўли.
Бу жинжит кепада, дохий олдиди
Босган йўлларимга ташламан назар,
Ниллар жинжаланиб аюду қалбимда,
Умрим лаҳзаларини бирма-бир тизар.
Гўдак пайтим эди,
Бобом етаклаб,
Илк бор ҳайкал тўмон олиб келган
чоқ.
Опоқ соғиналарин халқчан силаб;
Соғлаб бу ерда ўтирганди чол.
— Бобо, бу тош одам ким? — деб
сўрадим,
Нега ёнингизга тушмайдилар ҳеч?
Бобом бирпас хаёл ичра қолар жим,
Сўнг менга сўзлайди юзида севиноч:
— Уғлим, бу кишининг номлари Ленин.
Россия бағрида ўтган улуг зот.

— Ундай бўлса, бизнинг қишлоқнинг
йўли
Қандай тоғанлар-а, юрганми узоқ?
— Ҳа, узоқ юрганлар. Одамзод насли
Азобу қушқатдан халос бўлсин деб.
— Азоб-қушқат деган жинлар эмасми,
Еки бузим айтган аждар билан деб?
Бобом кулардилар, мен унга сари
Ҳайкалга қарардим, ҳайратда боқиб.
— Катта бўлғач, ўғлим, биларсан
барин,
Дердилар бобомлар елкамга қоқиб.
Кечалар ўйлардим: ҳайкал аёзда
Сувуқ қотмасми деб, ортиб тўмоним,
Тандирдай қизган саратон-ёзда
Офтоб олмасми деб, ачирди жоним.
Гўдак тасавурум этолмасди ҳал,
Тоғша айланганин бирор одамнинг.
Бир тилимсет эди мен учун ҳайкал,
Сўраб тилчимасдим бобом, дамани.
Йиллар ўтди. Қалам, алифбо тутиб,
Қирдим мактаб деган сирли бинога,
Муаллим сўзларини мен чаққоқ ютиб,
Қайта тузилгандай бўлдим дунёга.
Бунда Ленин номин бугун-бугунлаб
Уқидим, қозоғга эга олдим нақш.
Ҳарфларини меҳр-ла ёзиб, тўғрилаб,
Кеча-кундузларини этдим шунга баҳш.

УДИРОГА қайтиб кирдию
бушашиб сугла ўтирди,
Илгини стол зийига тираб олди,
Хаблинни юрқини зирқини
тадиган оғир хотира етаклаб
кетди.
Рўпарисида Кундуз турарди.
Шахло қўлариди ғам ёши,
тим қора сочлари парисони:
«Мендан кўнглигиз тўқ бўлин,
домлақон, менни десангиз
ўзингизни асранг, қочинг бу
аждоҳлардан...» — мейвас,
ҳазин, ёлворучи товуш қулоғи
да анёқ тасқорланди. Ички
титроқ зарби уни тейратди,
лаблари пичирлади:
«Мени кўтардингиз ўзинг
тушдингиз аждоҳлар домига;
алам-дард ташлаб кетдинг
менинг қалбимга...» — У ана тей-
раниб бош кўтарди, мижжалари
нда ёш қалқирди.
Хонага Хайрулла Муродов,
Қобил Ҳасанов ва Карим пол-
вон кирган, унаҳлисини кўзи
домлада, жим, оёқ учиде ту-
ршарди.
— Бемаврид келибимиз, ке-
чиринг, домла, — деди Қобил
хиҳолат чекиб: Домла инде-
меди, лекин бу алам ёшини
хозир уллардан яшрмади.
Хайрулла Муродов кириб
кегаликлариди, айни мўдадо
эганини тушунди: У портия-
совет ходимларининг Самар-
қанда очилган семинар кур-
сидан энди қайтган. Вилоят,
туман ташкилотларида бўлиб,
кишлоққа янги вазифа билан
кегалик эди. Домлани кўриш,
марказ ҳам виллоядаги янги-
ликлардан, бу ерда бугун-эр-
та бошлар зарур бўлган янги
ишлардан уни хабардор қилиш
уни қўл-йўлакка партия яеий-
кескиниг котиби Қобил Ҳасан-
ов билан қишлоқ Советининг
раиси Карим полвонини эргаш-
тирган эди.
— Андак хаёл олибди: қи-
зиқ ҳол, баъзан тасоодийни са-
баб руй бериб, зағбига олган-
ганини ўзим сезмай қоламан, —
деди домла туриб Муродов
билан сўршар экан. — Яхши
келдинлар. Сизни бош Азиз-
дан сўраб билган эдим, Хай-
руллагон, Боринишга иш фурсат
бермади, кейин бехосдан кел-
ган бу хаёл... — Унинг юзи
хиришди.
— Мен шеър хавлидаси,
соғини боборқимди, деб оёқ
учида орқага тисарилдиман, —
деди Қобил. — Одатда, ишли-
гимда, эсингизда бўлса керак,

дарё бўйида, баъзан кириб
қолсам шу ҳолатда ўтирардин-
гиз, оёқ учиде қайтиб кетар-
дингиз, столга чойнак қўйиб кет-
ганимни пайқамасдингиз.
— Тўғри, шеър ҳам дард,
юранин тирнаб, ситиб чиқади,
— деди домла жилмайиб. —
Энди сиздан эшитайлик. Хай-
руллақон, янгиликлар бизга
кеч етиб келди, чанқоқимиз,
шода қонсам.
Муродов кўюк қора мўй-
ловини синаб, юзига мулойим
табассум югуриб, оқдста гап
килотларининг одатдаги солиқ
рўйхати эмас. Бунинг ислохотга
тегеркликнинг бошланғичи деб
қарашиб, бойларнинг, айниқса
борлик боиларнинг ер-мулки,
кортак молли турлари билан
рўйхатга олиниши кераклигин
ўқтирилди. Уртоқ Эргашев
сизга салом топишришди, ко-
миссияга сизни киритишни
менга тайинлади. Туман фир-
ка қўмитаси бизнинг Қўшбу-
лоқда ўтказилган бу ишимиз-
га алоҳида эътибор бермоқ-
да. Инқилобдан кейинги тин

ман деб турсам, сиз бизга
қўшимча иш кўтариб кели-
сан, — деди домла енгил кел-
диб. — Бу омади гап. Бобу
эшонлар ҳукуматининг бу та-
бирини биздан олдиди сезиб,
изгиб қолди. Мени эзбига
олган хаёл сабабининг бири
шу эди. — У бир оз ўйлониб
қолди. — Амаб бир сир...
ажаб бир жумбоқ. Нима бу,
денглар-а! Боягина менинг
олдимга Носир бойнинг ке-
нжа қизи — Нозимга кириб кел-
ди. Кўзларимга ишонмадим.
Домла воқеани улларга гапир-
ди берди. Муродов: «А!»
деб юборди. Карим полвон
нимагадир индамасди. Домла
ни изтиробга солган бу саба-
бини қўшбулоқ ёшлари билмас,
хабардор қариларининг кўли
бу воқеани алақачон унутиб
юборган; у шу топда Қобил
Ҳасановнинг хабрига келмаган
эди, шунинг учун: «бу хил
ташвиш билан қимлар келма-
япти, келса келибдида, бунча-
лик эзинишга нима ҳожаат?»

Иўлдош ШАМШАРОВ

ЧИРОҚ

маҳмуднинг қизи, Отаси Бир
пуллик одамми, қизи унга тор-
маган, Бамагани Бола.
Нозимга «жумбоғи» Қобили-
нинг хаблинни чўқурлаштирди:
«Бой қизининг ўқинишга кер-
килик қилмади, хатто ўзи бош
қўшди. Аммо, тақдирини энди
ўз қўлига олган кәмбағал
хотини ва қизини ўқитишга қо-
шим. Ечили, тағига етиш зарур
бўлган жумбоқ шу эмасми?»
— Нозимни юбортирган
катта шайъ эмасаники! Бойнинг
бирдан-бир маслахатгўйи ўша-
ку. Бу эшоннинг тузоғи бўл-
масини?
— Менинг кўнглимдаги са-
вол бошқароқ: шайъ Шабобдин
бойнингга яширин келиб-
кетишини нега бизга сездири-
ди? Е бизни чўқитмоқчимми?
Ундоғмасди. У ноҳон одам
эмас, ақлли, айёр... — домла
жим қолди. Ҳасанов ҳам.
Хайрулла Муродовнинг хаёли
дам шу чигалин очиб билан
банд эди: маданият юрши қиш-
лоқда юз берган сукутини бу-
зибди, ўз рўзғори билангина
овора бўлган деҳқонларини
сиқитибди, баъзи ноҳон,
жолик кишилари хисобга ол-
маганда, улар ўз деворлари-
дан нарига куз ташлаб бош-
лабдилар; ваҳимада қолган
бойлар, ташвишга тушган
шайку имомлар томири эри-
қирабди:::
— Яхши, — деди у, ўзинга
хос оҳиста товуш билан. —
Яхши. Писиб ётганидан юзига
чиққани, изгилганини кўрсата-
гани яхши. Хотин урган қўл
батракники эмас, пирининг қўли
эганини исботлаш, фош
қилиш керак: Шунда кәмбағал
пиридан қўлини қайтиб олади,
бошқалар пирининг башарасини
яққорлоқ қўради. Бу биринчи.
Иккинчидан, — деди у, Ҳасан-
овга қараб, — биласизки,
буш ёғочни кўрт ейди. Улар
одамининг Бўштоб, гўрнини та-
нлашади. Бундай одамни ав-
реш, етовога юргизиш осон.
Етовога юрдими, кўзини боғ-
лаб қўлига пичоқ тутқазеди-
лар; бу ёғи ҳеч гапмас, у пи-
чоқни ўзинга урадиқоқ қўзи оч-
илади: Улар бизни шу гағвога
ўраб қўядилар, йўлимизга ғов
ташлайдилар-да, ўзларини чет-
га оладилар.

Мухаммад АЛИ
**ЙИГИРМА
ЕТТИ
ЁШИМ**

ДОСТОНДАН
ПАРЧА

Пирима еттидир
Менинг бугуним;
Кечган сонилар
Буоқ бир ўғит.
Буоқ ўғитларнинг
Шудлар мазмуни:
Мен бола эмасман,
Мен — энди йигит.
Тасавурининг уфқи
Эрур побон,
Ақлининг чамаси
Чексиз қуандан-қун.
Мана, мен Ленинни
Ўйлаётirman:
Пирима еттида
Ленин ҳам бугун!
Мана у, елқанот
Давр отида.
Турар минг саккиз
юз —

Ишончи бўлса,
Дунёга меҳрдан
Сўйласа агар,
Шаҳдаи
шаршарадай
Шиддатли қулса,
Даргоҳи кеиғ бўлса,
Еру қўқ қадар,
Тошларнинг ўзун
Тўсғуви қудрат,
Е инсон қишбда
Йшай олуверми?
Майли, қўл-оёғини
Айланлар банд!
Надй бор, жиловлаб
Бўлмаган нурин!
Халқимиз муллоқ
Жиловлаб бўлмади!
Бунақаси халқи
Туғилган эмас!
1
Тўқсон еттида!
2
Хайр, йутубатдан
Нуратан хона!
Хайр, ой бадковож
Назоратчилар!
Кечайи туғунинг,
Саҳардан мана,
Қайдасан Сибирь
деб
Отин қамчилар...
«Кимёвий»
мактублар,
Хуш қўлинг, хайр,
Хайр, э, тўрт девор,
Бир қарич макон!
Барини эсларкан
Қаҳ-наҳ отадир
Водола Ульянов,
Забардаст ўлган!
Одамни қиёб эмман.
Ақл қолур лол...
Қаҳқаҳа отадир
Кенг манғайли
«Чо!»
3
Одамнинг кўнглида

